

Kerngegevens gemeentelijk monument:

Monumentnummer	: GM240
Naam monument	: Sint-Augustinusschool en onderwijzerswoning
Adres	: Groenseykerstraat 30, 32 en Jupiterstraat 35 en 35A
Postcode en plaats	: 6161 SG en 6161 XD te Geleen
Kadastrale aanduiding	: GLN00 sectie D nr(s) 5023 en 5024
Coördinaten	: x 188467 y 331182
Bouwstijl	: traditionele bouwstijl met classicistische gevelopzet
Kerndatering	: 1915 en 1920
Oorspronkelijke functie	: school
Huidige functie	: theater, en verenigingsgebouw heemkundeverening
Architect	: architect Egide Meijers-Croute

Typering van het monument:

Voormalige Sint-Augustinusschool en onderwijzerswoning, waarvan de woning en het zuidelijke deel van de school dateren uit 1915 en de uitbreiding aan de noordzijde uit 1920.

Historie:

Tot het midden van de 19^e eeuw waren de inwoners van Lutterade, Krawinkel en Neerbeek voor zowel de kerkgang als school aangewezen op de kerk en school van Oud-Geleen. Na een discussie van enkele decennia werd in 1861 besloten tot de bouw van een kerk in Lutterade-Krawinkel. Enkele jaren later in 1863 werd een plan ontwikkeld voor een school en onderwijzerswoning. De school lag ten westen van de spoorlijn Maastricht-Venlo, die nagenoeg gelijktijdig met de school werd aangelegd. In 1912 werd de school, die in slechte staat van onderhoud was, afgekeurd. De gemeente wilde aanvankelijk op dezelfde locatie een nieuwe school bouwen. Dit werd echter afgewezen door de schoolinspectie en Provincie. De ligging nabij het spoor werd daarbij als argument gebruikt. Een belangrijk niet genoemde onderliggende reden was echter dat Staatsmijnen ten westen van het spoor een nieuwe kolenmijn wilde ontwikkelen. Uiteindelijk werd er gekozen om de nieuwe school op enkele honderden meters oostelijker van het spoor aan de Groenseykerstraat te bouwen.

Het ontwerp van de school was van de Maastrichtse architect Egide Meijers-Croute.

De school werd op de overgang van het open veld, haaks op de Groenseykerstraat gebouwd. De eerste fase uit 1915 betrof het zuidelijke deel van de school met vier klaslokalen, een gymzaal en naastgelegen hoofdonderwijzerswoning. De opening van de mijn had tot gevolg dat de school in 1920 in noordelijke richting werd uitgebreid met een tweede entree en drie klaslokalen. Waarschijnlijk was in het ontwerp van de school hier al rekening mee gehouden. De school en het schoolplein waren toegankelijk vanaf de Groenseykerstraat. Het schoolplein was geheel voorzien van een hekwerk op een lage muur en tussen pilaren. In de zuidoostelijke hoek van het schoolplein was een overkapping aanwezig die thans is afgebroken. Eerst begin jaren '50 van de vorige eeuw werd de Jupiterstraat aangelegd, waardoor het schoolgebouw ook van die zijde werd ontsloten. Waarschijnlijk zijn in die tijd de overkapping en hekwerk afgebroken.

De school werd voorzien van een, voor de bouwtijd nog ongebruikelijke, centrale verwarmingsinstallatie, die was gelegen onder de gymzaal. Ook de gymzaal liep overigens

voort op de Wet Lager Onderwijs uit 1920, waarin het vak lichamelijke oefening een verplicht vak werd. Hoewel de school in 1915 door de gemeente werd gebouwd als openbare school, werd op verzoek van de parochie in 1928 een R.K. bijzondere lagere school. De school bleef open tot 1973. Van 1973 tot 1993 was er de Volksuniversiteit Geleen in gevestigd. Op dit moment biedt de school onderdak aan het door vrijwilligers gerunde theater "de Karroessel" (in de voormalige gymzaal en de oudste vier klaslokalen), en aan de Heemkundevereniging Geleen in de aanbouw uit 1920.

Ruimtelijke context:

De voormalige school en onderwijzerswoning zijn gelegen op de hoek van de Groenseykerstraat en de Jupiterstraat. De school is zowel aan de Groenseykerstraat als aan de Jupiterstraat terugliggend van de belendingen gelegen. Aan de voorzijde van het voormalige schoolgebouw aan de Jupiterstraat is een speelplaats met een boom uit de bouwperiode aanwezig. Ook op de voormalige speelplaats aan Groenseykerstraat zijn twee latere bomen aanwezig.

Bouwmassa:

School - De school bestaat uit een langgerekte bouwmassa met grotendeels een rechthoekige plattegrond. Het pand bestaat uit één bouwlaag gedekt een zadeldak evenwijdig aan de Jupiterstraat, dat aan de zijde van de Groenseykerstraat is voorzien van een dakschild. Tegen de oostzijde van de hoofdbouwmassa is een langgerekte plat afgedekte aanbouw aanwezig in één bouwlaag. Aan de zuidzijde van de gymzaal is een latere éénlaagse platte aanbouw aanwezig, die buiten de bescherming valt.

Onderwijzerswoning - De onderwijzerswoning heeft een hoofdbouwmassa met vierkante plattegrond, bestaat uit twee bouwlagen en is gedekt met een mansarde-tentdak. Aan de zuidzijde van de woning zijn een aantal latere aanbouwen aanwezig, die buiten de bescherming vallen.

Dak:

School - De daken aan de oostzijde (Jupiterstraat) en noordzijde (Groenseykerstraat) zijn gedekt met anthraciet-kleurige vlakke Muldenpannen. Het dak is rondom voorzien van een eenvoudige houten bakgoot die aan de oostzijde oversteekt en wordt gedragen door houten consoles. De oostzijde van het dak is voorzien van een drietal steekkapjes, die in de langsgevel eindigen in de getrapte topgeveltjes. In het westelijk dakvlak zijn twee grote plat afgedekte dakkapellen aangebracht, beide met een achtdelig raam. De plat afgedekte aanbouw aan de westzijde is voorzien van een houten boeiboord.

Onderwijzerswoning - Het mansarde-tentdak van de woning is voorzien van zwarte Muldenpannen. In het dakvlak aan de Groenseykerstraat is, boven de entree, een met leien gedekte dakkapel met zadeldakje aangebracht. Ter plaatse van de rechter- en linker zijgevels zijn respectievelijk één en twee oorspronkelijke schoorstenen in het dakvlak aanwezig. Het dak is voorzien van een uitkragende houten dakgoot die rust op decoratieve houten consoles.

Gevels:

schoolgebouw

Het pand is opgetrokken in rode en roodbruine baksteen, gemetseld in kruisverband en voorzien van een knipvoeg. Ter hoogte van de onderdorpels, kalven en bovendorpels van de (voormalige) ramen en deuren is in het metselwerk een decoratieve "ketting" in lichtrode steen aanwezig. De gevels aan de Groenseykerstraat en Jupiterstraat hebben een uitkragende plint uit Kunradersteen, met hierboven een natuurstenen (Petit Granit de l'Ourthe) afdeklijst.

Oostgevel aan de Jupiterstraat

De gevel aan de Jupiterstraat bestaat van links naar rechts uit een gymlokaal uit 1915, de vier klaslokalen uit 1915 met in het midden entreepartij, de uitbreiding uit 1920 met aansluitend aan het uit 1915 daterende deel de entreepartij en rechts hiervan drie klaslokalen.

De gymzaal heeft drie gevelassen, die waren voorzien van deuren, maar op dit moment met hout zijn dichtgezet. De risalerende middelste gevelas is aan de bovenzijde beëindigd met een getrappt topgeveltje dat wordt afgedekt met natuursteen platen.

Ook de entreepartijen van de school uit 1915 en de uitbreiding uit 1920 risaleren ten opzichte van de gevel en worden eveneens beëindigd door een getrappt topgeveltje afgedekt met natuursteen platen. Beide topgeveltjes boven de entreepartijen waren voorzien van smeedijzeren windvanen met de respectievelijk jarentallen 1915 en 1920. De windvanen zijn gerestaureerd en daarna herplaatst. Ook in de linker trapgevel boven de entree is een steen met jaartal 1915. Bij de entree uit 1920 is deze steen verwijderd en is op deze plaats een rondvenster aangebracht. De langgerekte gevel heeft hoeklisenen en is verder onderverdeeld met lisenen tussen de verschillende klaslokalen.

Oorspronkelijk had elke klaslokaal drie ramen die waren voorzien van segmentbogen. Vanwege de gewijzigde regelgeving ten aanzien van lichttoetreding van klaslokalen zijn bij alle klaslokalen de drie afzonderlijke ramen omstreeks de jaren 60-70 van de vorige eeuw vervangen door een groot raam. Later zijn deze ramen nog eens vervangen door aluminium puien. Om de sporen in de gevel te camoufleren werden de gevels van de klaslokalen tussen de lisenen voorzien van gebroken wit geschilderd pleisterwerk. Alle ramen en deuren waren voorzien van een segmentboog, waarbij tussen segmentboog en bovendorpel van de ramen en deuren een veld met siermetselwerk was aangebracht, dat alleen nog bij de huidige deuren van de entreepartijen behouden is gebleven. De deuren met bovenlichten van de entreepartijen zijn vernieuwd, waarbij de voordeur werd verlaagd, het bovenlicht vergroot en tussen de voordeur en het bovenlicht een luifel werd aangebracht.

Noordgevel Groenseykerstraat

In de gevel aan de Groenseykerstraat waren oorspronkelijk twee hogere ramen en een entree aanwezig. Ook in deze gevel is aan de linkerzijde een groter tweedelig samengesteld raam aangebracht, terwijl de entreedeur aan de rechterzijde in het verlengde van de gang werd vernieuwd. De gevel is voorzien van gemetselde hoeklisenen. Ook bij deze gevel is het gevelvlak verder gepleisterd om breeksporen te camoufleren.

Westgevel

De westgevel vormt als het ware de langgerekte achtergevel van het schoolgebouw. In de gevel zijn enkele (vernieuwde) ramen aanwezig voor de lichttoetreding van de achterliggende gang. Tegen het hoofdgebouw is een langgerekte aanbouw geplaatst, die de toiletten en lerarenkamer bevat. De toiletten waren in eerste instantie ergens in de zuidoost hoek van de speelplaats, die schijnbaar een enorme stankoverlast veroorzaakten. Uit de kadastrale hulpkaarten blijkt dat de huidige uitbouw in het begin van de jaren '50 van de vorige eeuw werd gerealiseerd. Daarvoor werd een gedeelte van het belendende perceel aangekocht. Op basis van de raamindelingen zijn vooral de achterliggende toiletfuncties goed herkenbaar in de gevel. De aanwezige ramen zijn waarschijnlijk nog uit de bouwperiode van de aanbouw.

Zuidgevel

In de oorspronkelijke zuidgevel van de gymzaal was een drietal ramen aanwezig, die thans zijn dichtgemetseld, waarna de gevel werd voorzien van pleisterwerk. Ook werd gelijktijdig met de toilet-aanbouw in de westgevel aan de zuidzijde een aanbouw gerealiseerd, die destijds waarschijnlijk kleedlokalen bevatte. De genoemde aanbouw is door de jaren heen echter ingrijpend verbouwd en valt niet onder de bescherming.

onderwijzerswoning

De onderwijzerswoning aan de Groenseijkerstraat 32 toont uitwendig veel identieke details als de school. De overeenkomsten zijn met name te vinden in de voorgevel en de twee naar de school en het schoolplein gerichte gevels. De oostgevel, die oorspronkelijk

richting het open veld was gericht, is geheel blind uitgevoerd en met een eenvoudige roodbruine steen gemetseld.

Ook de onderwijzerswoning is opgetrokken in rode en roodbruine baksteen, gemetseld in kruisverband en voorzien van een knipvoeg, waarbij ter hoogte van de onderdorpels, kalven en bovendorpels van de ramen en deuren in het metselwerk een decoratieve "ketting" in lichtrode steen aanwezig is. Ook hebben de decoratieve gevels een uitkragende plint uit Kunradersteen, met hierboven een natuurstenen (Petit Granit de l'Ourthe) afdeklijst en zijn de ramen en deuren voorzien van een segmentboog, waarbij tussen segmentboog en bovendorpel van de ramen en deuren een veld met siermetselwerk is aangebracht. Bovendien zijn de ramen voorzien van hardstenen dorpels.

Voorgevel Groenseykerstraat:

De voorgevel aan de Groenseykerstraat heeft een symmetrische indeling met hoeklisenen en in het midden de voordeur en hier boven een T-raam. Links en rechts hiervan waren zowel op de begane grond als op de verdieping oorspronkelijk driedelige ramen met bovenlicht aanwezig. Alle ramen en ook de voordeur zijn echter vernieuwd in kunststof, waarbij ook de indeling van de driedelige ramen is gewijzigd in een tweedeling.

Rechterzijgevel (schoolzijde):

Ook de rechterzijgevel heeft een symmetrische indeling met hoeklisenen. In het midden is een risalerende schoorsteenpartij aanwezig. Links en rechts hiervan zijn zowel op de begane grond als op de verdieping in kunststof vernieuwde T-ramen aanwezig, waarvan de oorspronkelijke indeling is behouden.

Achtergevel:

De gevel had oorspronkelijk een asymmetrische indeling met aan de linkerzijde driedelige ramen en aan de rechterzijde twee T-ramen. In het midden van de gevel was een achterdeur aanwezig, met hierboven een smal raampje. Tegen de achtergevel zijn verschillende latere aanbouwen gerealiseerd, waardoor de oorspronkelijke indeling van de gevel op de begane grond grotendeels verloren is gegaan. Op de verdieping is de oorspronkelijke indeling wel nog aanwezig, met dien verstande dat de ramen inmiddels zijn vervangen door kunststof, waarbij de indeling van het driedelige raam is gewijzigd in een tweedeling. Ook is de achtergevel inclusief de hoeklisenen aan de zuidwestzijde voorzien van storend witgeschilderd pleisterwerk.

Interieur:

School:

Van de school is de oorspronkelijke indeling grotendeels behouden gebleven. Wel zijn op enkele plaatsen trappen ter ontsluiting van de bovenverdieping geplaatst; die in het verleden in gebruik werd genomen als kinderdagverblijf. Op de verdieping is nog de oorspronkelijke kapconstructie met Hollandse spanten aanwezig. De verdiepingsvloer wordt in de klaslokalen ondersteund door een onderslag balk, die is opgelegd op consoles, die nog zichtbaar zijn onder de systeemplafonds.

Het monumentale deel van het interieur betreft de gang die is voorzien van een lambrisering van bruin geglazuurde stenen, die ook terugkomen in de rondbogen van de gang. Ook zijn nog de oorspronkelijke ramen tussen gang en klaslokalen aanwezig. De klasdeuren bezitten nog de oorspronkelijke deuroplijstingen. De deuren zijn vernieuwd. Alleen de dubbele deur naar de voormalige gymzaal (thans Theater) is nog oorspronkelijk.

Woonhuis:

Van het woonhuis is het interieur is niet geïnventariseerd.

Erfafscheiding:

De erfafscheiding is niet meer oorspronkelijk en valt buiten de bescherming.

Bijzondere onderdelen:

Het decoratieve metselwerk, de natuurstenen plint, de natuursteen elementen in de gevels (trapgevels, raamdorpels etc.) de geglazuurde lambrizing en sieronderdelen van de bogen in de gang van de school.

Waardstelling:

Het object is van belang wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap, cultuurhistorische waarde en meer in het bijzonder vanwege:

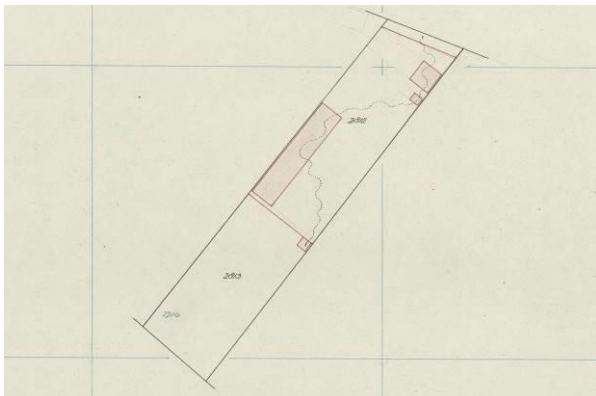
- de architectuurhistorische betekenis in relatie tot de esthetische kwaliteit van het ontwerp.
- de architectonische gaafheid van het exterieur.
Het object heeft weliswaar veranderingen ondergaan, maar het oorspronkelijke beeld is herkenbaar gebleven.
- als een plaatselijke uiting van een belangrijke (landelijke) architectuurstroming.
- het object is ruimtelijk bepalend c.q. markant voor de omgeving.
- de betekenis van het object als onderdeel van de historisch gegroeide nederzittingsstructuur, waarbij het oorspronkelijke beeld herkenbaar is gebleven.
- de bijzondere detaillering en de bijzondere ornamenten.
- de architectuurhistorische zeldzaamheid in relatie tot de gaafheid van het object.
- de betekenis voor de plaatselijke geschiedenis als uitdrukking van een sociaal-maatschappelijke ontwikkeling.

Bescherming:

Het exterieur en interieur van de school en het exterieur van onderwijzerswoning van de bouwmassa's die zijn aangegeven op de onderstaande kaart met bescherming.



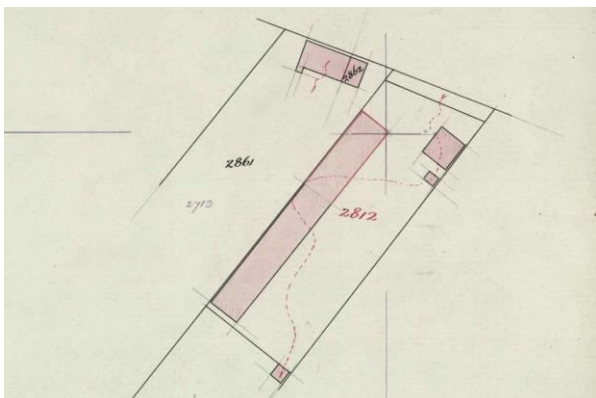
Foto's



Kadastrale hulpkaart uit 1916



De school en onderwijzerswoning na de bouw in 1915.



Kadastrale hulpkaart uit 1921



Kadastrale hulpkaart uit 1952

